

Coalitieakkoord 2023-2027
BBB | VVD | GROENLINKS | PVDA

Verbindend vooruit!

Inhoud

Voorwoord

Met trots presenteren wij het coalitieakkoord Verbindend vooruit! Met dit akkoord maken BBB, VVD, GroenLinks en PvdA zich hard voor een leefbare en economisch krachtige provincie voor alle Noord-Hollanders. Samen vormen wij een goede afspiegeling van de samenleving en verenigen wij de verschillende kenmerkende aspecten van onze provincie, van stad en platteland. Met deze brede blik gaan we voortvarend aan de slag met de grote opgaven waar de provincie voor staat.

Noord-Holland heeft een grote diversiteit aan landschappen, mooie levendige steden en vitale dorpen en kernen. Er is volop werk en ruimte om naar buiten te gaan. Mensen wonen hier graag. De inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en vrijwilligers maken van Noord-Holland een leefbare provincie. Daar dragen wij graag aan bij.

We staan voor grote opgaven. We willen voor 2030 184.000 woningen bijbouwen. Daarnaast willen we het energienet uitbreiden, de natuur versterken, de luchtkwaliteit verbeteren, de klimaatcrisis tegengaan, en oog houden voor een toekomstbestendige landbouw in onze provincie. Daarnaast verbeteren we de bereikbaarheid, de leefbaarheid en de economie. De groeiende bevolking, de grote opgaven en de beperkte ruimte vragen om scherpe keuzes. Keuzes die vaak impact hebben op de directe leefomgeving van inwoners. Wij hebben hier oog voor en bedenken oplossingen graag samen met de inwoners.

Wij kijken met realisme en optimisme naar deze opgaven. Het zal niet altijd gemakkelijk zijn en we kunnen nooit iedereen tevreden stellen, maar we doen ons best de belangen goed af te wegen en hebben aandacht voor de effecten van ons beleid. Uiteindelijk willen we ons allemaal inzetten in het belang van onze provincie. We monitoren onze resultaten om waar nodig bij te sturen op onze inzet.

Dit coalitieakkoord is geen gedetailleerd en dichtgetimmerd verhaal. Bij het nader invullen van onze ambities is er ruimte voor Provinciale Staten en onze inwoners. Bij de totstandkoming van dit akkoord hebben we de oppositiepartijen, inwoners, maatschappelijke organisaties en belangenpartijen gevraagd om inbreng. De betrokkenheid was groot en dat waarderen wij enorm. We hebben ruim 200 reacties ontvangen. Die inbreng hebben we meegenomen in onze besprekingen en in dit akkoord.

Wij verheugen ons erop om van onze provincie een nog mooiere provincie te maken. Met elkaar gaan we de uitdagingen aan: Verbindend vooruit!

Ingrid de Sain en **Michel Becker** BBB
Esther Rommel en **Klaas-Jeroen Terwal** VVD
Anouk Gielen en **Rosan Kocken** GroenLinks
Jeroen Olthof en **Gert-Jan Leerink** PvdA

1 Wonen, ruimtelijke ordening, gezonde leefomgeving en mobiliteit

We streven naar een Noord-Holland waar mensen graag willen wonen. Om dat voor elkaar te krijgen, willen we voldoende passende woningen, die goed bereikbaar zijn en in een mooie en gezonde omgeving staan. Wij vullen onze ruimtelijke regiefunctie daadkrachtig in.

WONEN: EEN PASSENDE WONING VOOR ELKE NOORD-HOLLANDER

We vinden het belangrijk dat er voor iedereen die dat wil een passende woning is in Noord-Holland. We horen te vaak van schrijnende situaties: ouderen die geen passende woning kunnen vinden, mensen die met 10 jaar wachttijd nog geen sociale huurwoning kunnen krijgen, jongeren die noodgedwongen bij hun ouders blijven en mensen die niet in het dorp kunnen blijven wonen waar ze zijn opgegroeid. Samen met gemeenten, onze partners in de regio en het Rijk staan we voor de enorme uitdaging tot en met 2030 184.000 woningen in onze provincie te realiseren. Dit zijn ongeveer evenveel woningen als er nu in Hoofddorp, Zaanstad en Haarlem samen staan. Dit betekent dat we de gemiddelde bouwproductie moeten verdubbelen ten opzichte van afgelopen jaren. We willen in de komende coalitieperiode deze doelstelling bereiken.

*Actieve rol
provincie bij
woningbouw*

De gemeenten zijn in de basis verantwoordelijk voor hun woningbouwopgave, waarbij de provincie een regierol vervult voor de bovenlokale afstemming. Als woningmarktregisseur zetten wij ons actief in om de grote woonopgave te realiseren. Samen met gemeenten en het Rijk formuleren we de uitgangspunten en kaders voor de regionale woningbouwprogrammering. Hierbij maken we niet alleen afspraken over voldoende plancapaciteit en bouwlocaties, maar ook over voldoende betaalbare huizen en ruimte voor doorstroming, zowel in het koop- als huursegment. We streven daarbij naar een evenwichtige woningvoorraad per gemeente en regio. In de projecten waaraan de provincie direct bijdraagt, hanteren we 30% sociale huur en ook voldoende betaalbare huur- en koopwoningen als uitgangspunt, tenzij dit elders in de gemeente al in voldoende mate wordt gerealiseerd of de bestaande voorraad van de gemeente ten opzichte van de vraag dit niet vereist. Voor de definitie betaalbaar conformeren wij ons aan de door het Rijk gehanteerde prijs tot maximaal € 355.000 met een jaarlijkse indexatie.

Instrumenten

We ondersteunen gemeenten om de woningbouw te versnellen en regionale woningbouwprogrammering vorm te geven. Hiervoor stellen we middelen en instrumenten beschikbaar. Bestaande versnellingsmaatregelen, zoals de flexibele schil met extra ambtelijke capaciteit, de bouwambassadeur, de kernteams versnelling en de OV-knooppuntenaanpak, zetten we voort. Ook verlenen we subsidie voor financiële knelpunten en ondersteunen we aanvragen voor rijkssubsidies. Daarnaast willen we de komende jaren een extra impuls geven aan cruciale gebiedsontwikkelingen die nodig zijn om de woonopgave te realiseren en te bespoedigen. Hiervoor ontwikkelen we vanuit het Masterplan Wonen een Investeringskader Woningbouw Ontwikkeling en een Stadsmakersfonds. Vanuit dit Investeringskader worden in deze coalitieperiode in de vorm van 2 pilotprojecten de effecten (financieel, speculatie, administratieve last en draagvlak) van de inzet van actief grondbeleid onderzocht. Voorwaarde is dat dit in goed overleg en met (financiële) betrokkenheid van de betreffende gemeente gebeurt.

OV-knooppunten

Centrale en goed bereikbare OV-locaties worden steeds belangrijker voor de woningbouwopgave, bereikbaarheid en werkgelegenheid. Ze zorgen voor kortere reistijden, minder verkeersbewegingen en het behoud van groen buiten de steden. Afgelopen jaren heeft de provincie hier via het OV-knooppuntenbeleid stevig op ingezet. En met succes. Een aanzienlijk deel van de nieuw gebouwde woningen is gebouwd in de nabijheid van OV-knooppunten. We zullen dit beleid de komende jaren voortzetten en hiervoor middelen vrijmaken.

Klimaat-neutraal en circulair bouwen

We zetten het beleid van de afgelopen jaren op het gebied van klimaatneutraal en circulair bouwen voort, omdat is gebleken dat dit geen belemmeringen heeft opgeleverd voor het snel en betaalbaar kunnen bouwen van woningen. We zullen het circulair en biobased bouwen ook actief stimuleren door aan te sluiten op marktontwikkelingen en bijvoorbeeld indien nodig fysieke ruimte te bieden voor de opslag van circulaire bouwmaterialen.

Meer ruimte voor woningen

Het grootste deel van de benodigde 184.000 woningen kan binnenstedelijk worden gebouwd. Onder voorwaarden willen we in deze provincie buitenstedelijk mogelijkheden creëren voor woningbouw in aansluiting op bestaande bebouwing. Daarom bieden we ruimte aan initiatieven aan de randen van bebouwing, waaronder dorpen en kernen, om in de provincie de leefbaarheid, vitaliteit en het voorzieningenniveau te versterken. Uitbreidingen moeten passen bij de identiteit en omvang van de gemeente en de regio en inspelen op de regionale woonbehoefte. We hechten daarbij groot belang aan een hoogwaardige ruimtelijke inpassing met oog voor de landschappelijke kwaliteit van het gebied. Dit vraagt maatwerk, waarbij de specifieke waarden, zoals water, groen en biodiversiteit, niet alleen terugkomen in de uitwerking van het betreffende initiatief, maar ook elders in de gemeente versterkt worden.

Lint-bebouwing

De afgelopen periode hebben we gezien dat verantwoorde verdichting van de linten met behoud van de kwaliteit van het landschap en de cultuurhistorie mogelijk is. We zullen hiervoor op basis van een aanvullende bepaling in de Omgevingsverordening samen met de gemeenten vanuit een oogpunt van woningnood en leefbaarheid ruimte blijven zoeken.

**Functie-
wijziging
(agrarisch)
bouwperceel**

De provincie biedt samen met gemeenten ondersteuning aan agrarische en niet-agrarische bedrijven in het landelijk gebied, die hun bouwpercelen willen transformeren naar 1 tot 3 woningen, als dit een positieve bijdrage levert aan de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied. Het aantal woningen hangt af van de te slopen bebouwde oppervlakte. We kijken opnieuw naar de huidige regelgeving en verkennen of en zo ja, hoe meer ruimte geboden kan worden aan de functiewijziging van (agrarische) bouwpercelen.

**Bouwen
voor doel-
groepen**

Ook hechten we groot belang aan de beschikbaarheid van woningen voor specifieke doelgroepen, zoals starters, ouderen en spoedzoekers. Door de grote druk op de woningmarkt en in het bijzonder het tekort aan sociale huurwoningen, lukt het grote groepen mensen niet om een woning te vinden, terwijl dat in veel gevallen wel heel hard nodig is. Ons doel is dat iedereen in Noord-Holland een passende woning kan vinden. Daarom zullen we samen met gemeenten zoeken naar oplossingen voor dit tekort. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan meer mogelijkheden voor flexwoningen en tijdelijke woningen. Daarnaast bieden we gemeenten ruimte om een deel van de woningvoorraad beschikbaar te houden voor inwoners die een economische of maatschappelijke binding met hun gemeente hebben.

**Woningen
voor
seizoens-
werknemers**

Ook voor seizoenswerknemers is fatsoenlijke huisvesting met de juiste voorzieningen van belang. De vorm hiervan en de locatie waar de huisvesting wordt geplaatst, zullen afhankelijk zijn van wat in een bepaalde situatie het beste past. Dit kan ook bij een agrarisch bedrijf. Hierbij zullen we samen met gemeenten uiteraard toezien op een goede ruimtelijke ordening. We ondersteunen de gemeenten om dit mogelijk te maken en zien er met gemeenten op toe dat de huisvesting op ordentelijke wijze plaatsvindt en seizoenswerknemers ook toegang hebben tot basisvoorzieningen.

**In beeld
brengen
economisch
dak- en
thuislozen**

Een groep woningzoekenden die minder goed in beeld is, zijn de economisch dak- en thuislozen. Dit zijn mensen die wel een baan hebben, maar geen huis kunnen vinden en daardoor van adres naar adres 'hoppen'. We willen gemeenten ondersteunen bij het in beeld brengen van deze groep door monitoring, kennisontwikkeling (waaronder het ontsluiten van landelijke kennis) en het bieden van informatie over mogelijke spreiding over de provincie. Het goed in beeld hebben van deze groep draagt uiteindelijk bij aan het oplossen van het probleem.

Regie nemen in de ruimtelijke ordening

REGIE IN DE RUIMTE

De rol van de provincies in de ruimtelijke ordening wordt steeds groter. Alle ontwikkelingen die spelen, zoals de geplande woningbouw, de aanleg van energie-infrastructuur, de uitvoering van de Regionale Energiestrategieën (RES'en), de belangen van bedrijvigheid, landbouw en natuur, en de eisen die samenhangen met de klimaatverandering, vragen om ruimte. Juist op provinciale schaal moet de afweging gemaakt worden over wat waar en op welke manier kan. We verwachten dan ook dat we de komende periode voor stevige keuzes komen te staan. Het is met recht een lastige puzzel, waarvan de uitkomsten bepalend voor de inrichting van Noord-Holland zijn.

Komende tijd leggen we de ruimtelijke consequenties van alle ontwikkelingen naast elkaar om een beeld te krijgen van waar het schuurt. Een aantal keuzes zien we nu al aankomen. Het gaat daarbij om de keuze voor de locatie van aanlanding van wind op zee en het traject van de hoogspanningslijn (380 KV). De ruimte die we moeten bieden aan water (drinkwater, waterberging en het vasthouden van water) op de korte, maar vooral op de lange termijn. De afweging die we in het landelijk gebied moeten maken rondom landbouw, natuur, waterkwaliteit, woningbouw en de ontwikkeling van bedrijvigheid rondom energieknooppunten.

Bij grote ruimtelijke ingrepen hebben we oog voor de gevolgen en dragen we zorg voor het versterken van de ruimtelijke kwaliteit en de lokale leefbaarheid. We koesteren het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL). Indien daar aanleiding toe is, maken we in specifieke gevallen een belangenafweging bij het herzien van de begrenzing. We streven er naar lusten en lasten evenredig te verdelen. Daar waar in bepaalde regio's onevenredig veel lasten terechtkomen ten opzichte van de lusten, verwachten we dat degene die investeert ook zorgt voor versterking van de leefbaarheid in samenwerking met de overheid. Daarnaast zien we dat het voor de (agrarische) ondernemers en bedrijven in onze provincie belangrijk is om duidelijkheid te krijgen voor de lange termijn via bijvoorbeeld regionale ruimtelijke voorstellen. Bij het invullen van onze rol op het gebied van ruimtelijke ordening zullen we dan ook zorgen voor een duidelijke koers met een heldere onderbouwing, zodat mensen en bedrijven langjarige zekerheid hebben. Vanwege de schaarse ruimte zullen we slim omgaan met het combineren van functies. Denk hierbij aan het benutten van daken voor zonnepanelen of het combineren van waterberging met natuur en recreatie. Nieuwe ontwikkelingen moeten toekomstbestendig zijn. We verwachten bijvoorbeeld dat nieuwe bedrijventerreinen klimaatbestendig en natuurinclusief worden ingericht. Hiermee dragen we niet alleen bij aan onze doelstellingen voor klimaat en natuur, maar zorgen we ook voor een prettig werkklimaat voor de mensen die daar werken. In Noord-Holland Noord blijven we samen met de gemeenten werken aan een langjarig perspectief voor de regio.

Ruimte voor toekomst bestendige bedrijvigheid

Eén van de keuzes die we aan zien komen is die tussen het behoud van ruimte voor bedrijven, ook in de zware milieucategorieën, en ruimte voor woningbouw. Vanuit onze ruimtelijke regiefunctie zullen we dan ook toezien op deze balans. Een sterke provincie is wat ons betreft een provincie waar ruimte is voor economie en bedrijvigheid. We zetten ons dan ook in om in ieder geval de bestaande ruimte voor bedrijven en industrie te behouden. Juist ook in de zware milieucategorieën, met name in het Noordzeekanaalgebied en bij Den Helder, waardoor er tevens voldoende ruimte blijft voor de energietransitie en de omschakeling naar een circulaire economie. Bij deze ontwikkelingen besteden we extra aandacht aan een gezonde leefomgeving en de effecten van geur, geluid en luchtkwaliteit.

Datacenters en verdozing landschap

De bedrijvigheid waar we ruimte voor maken is toekomstbestendig. Van de nieuwe bedrijven die zich hier willen vestigen, mogen we wat verwachten. In principe gaan wij voor duurzame groei in balans met de leefomgeving. De bedrijven die al bijdragen aan een duurzame samenleving koesteren wij. De bedrijven waar dit nog niet voor geldt, maar die wel willen verduurzamen, willen we ook behouden. Zij krijgen van ons de tijd die daarvoor nodig is binnen de geldende kaders. Als overheid zullen we ze ondersteunen. We gaan ook meer aandacht geven aan de verduurzaming van bestaande bedrijventerreinen, waarbij slimme samenwerking op het gebied van energie, het gebruik van water, natuurinclusiviteit en ruimtelijke kwaliteit belangrijke aandachtspunten zijn. Hier zullen we onder andere de regeling Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen (HIRB) voor inzetten.

We zien dat de grote hallen van distributiecentra en datacenters een enorme impact hebben op het landschap. In korte tijd kan zo de beleving van een (woon)omgeving volledig veranderen. We gaan met de bestaande bedrijven in gesprek over verduurzaming, zoals de aanleg van zonnepanelen op het dak, het beperken van nachtelijke verlichting, en groene inpassing om de impact op het landschap te verkleinen. Met de impact op de (woon)omgeving in het achterhoofd en gezien de toenemende energiecongestie zien we komende collegeperiode geen ruimte voor hyperscale-datacenters. Voor de kleinere datacenters en de overige "dozen" gekoppeld aan met name distributie stellen we een "verdozingsstrategie" op in lijn met de datacenterstrategie. In de strategie nemen we voorwaarden op over locaties, ontsluiting, landschappelijke inpassing, duurzaamheid, watergebruik en eigen energieopwekking. Hier pakken we nadrukkelijk onze rol als ruimtelijk regisseur.

Havens, Noordzee- kanaalgebied en Den Helder

We vinden het belangrijk dat het Noordzeekanaalgebied (NZKG) voorzien blijft van een scheepsreparatiewerf, omdat dit een voorwaarde is voor het goed functioneren van het havengebied. We spannen ons daarom samen met partners tot het uiterste in voor het behoud van deze functie. Binnen het programma onder de Nationale Omgevingsvisie voor het NZKG (de NOVEX-NZKG) wordt voor de Houtrakpolder specifiek gekeken naar (een combinatie van) de volgende functies: natuur en recreatie, piekwaterberging, energietransitie en havenontwikkeling. Tot die tijd blijft de huidige reservering van toepassing. Daarnaast dragen we bij aan de energiehaven in het NZKG. In Den Helder leveren we een bijdrage aan de ontwikkeling van het Maritiem Cluster.

Schiphol

Bij de uiteenlopende maatschappelijke opgaven op het terrein van wonen, werken, bereikbaarheid, energietransitie, natuur en gezonde leefomgeving is de luchtvaart een factor van betekenis. Schiphol is met onder meer haar multimodale hubfunctie economisch en voor de werkgelegenheid van groot belang. Tegelijkertijd heeft het vliegverkeer een impact op de leefomgeving. Het vinden van een goede balans hiertussen vraagt om interbestuurlijke afstemming tussen het Rijk en de regio over de diverse opgaven. We streven daarin naar een evenwicht tussen duurzame bereikbaarheid én een gezonde leefomgeving.

Regionale luchthavens

Regionale luchthavens in Noord-Holland zijn van belang voor onder andere de ontwikkeling van innovatieve logistieke concepten, zoals vrachtvervoer met drones. Vanuit onze verantwoordelijkheid voor regionale luchthavens gaan wij de rol van deze luchthavens binnen de hele mobiliteitsketen samen met kennisinstellingen en marktpartijen verder in beeld brengen. In deze analyse worden de verduurzaming van de kleine luchtvaartsector en de gevolgen voor de leefomgeving nadrukkelijk meegenomen.

WERKEN AAN EEN GEZONDE LEEFOMGEVING

Werken aan een gezonde leefomgeving in een provincie met zware industrie is een uitdaging. Deze industrie is van belang voor de economie en werkgelegenheid in onze provincie, maar heeft ook grote impact op de leefbaarheid en gezondheid. We zetten ons in voor een goede balans tussen wonen, werken en gezondheid.

Vergunning- verlening, toezicht en handhaving en zware industrie

De provincie is verantwoordelijk voor de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving van een deel van de zware industrie in Noord-Holland. De impact van zware industrie op de leefomgeving en de gezondheid brengen we de komende jaren nog beter in beeld. Provincie en Rijk zijn in gesprek om de gezondheidsaspecten nog duidelijker te verankeren in wet- en regelgeving. De komende jaren scherpen wij binnen deze wettelijke kaders de vergunningverlening verder aan om met name de gezondheid zo stevig mogelijk te borgen. Daarnaast versterken we de handhaving en besteden we extra aandacht aan bedrijven die de grootste impact hebben op de leefomgeving en de gezondheid. Hiervoor stellen we extra middelen beschikbaar. Mede naar aanleiding van het recente rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) over de industrie brengen we nog meer focus aan in ons vergunnings-, toezicht- en handhavingsbeleid (VTH): welke bedrijven willen we extra aandacht geven met toezicht en handhaving? Het is immers niet realistisch om alle bedrijven met dezelfde intensiteit te benaderen. We ondersteunen bedrijven om de transitie naar meer duurzame en schone productieprocessen te kunnen maken. Voor vervuilende bedrijven die deze transitie op termijn niet kunnen of niet willen maken, zien wij geen toekomst.

Tata Steel: op weg naar groen staal

Tata Steel heeft nadelige gevolgen voor de leefomgeving en de gezondheid van omwonenden. Daarmee is de balans tussen de economische functie en de leefbaarheid verstoord. De komende jaren zullen we ons blijven inzetten om de impact op leefomgeving, het milieu en het klimaat terug te dringen en zullen we meewerken aan een schone en groene staalindustrie in de IJmond. We continueren het intensievere toezicht en handhaving, scherpen de vergunningen aan en doen continu onderzoek naar de gezondheid en leefomgeving.

Zo snel mogelijk, maar uiterlijk in 2029, moet de eerste fase van groen staal gerealiseerd zijn. We streven er naar de Kookgasfabriek 2 en een Hoogoven zo snel mogelijk (uiterlijk 2029) te sluiten. Naast de formele rol als bevoegd gezag, staat de provincie open voor het gesprek over een nieuw Tata Steel dat bijdraagt aan een verdere verbetering van de leefomgeving, het milieu en het klimaat, maar ook zicht geeft op een duurzame toekomst voor de staalindustrie in de regio en de daarbij behorende werkgelegenheid. We doen dit in nauwe samenwerking met Tata Steel, inwoners, gemeenten in de IJmond, het Rijk en andere belanghebbenden in de regio.

BEREIKBAARHEID STAD EN PLATTELAND

Iedere dag zijn in Noord-Holland mensen op weg naar hun bestemming. We vinden het belangrijk dat ook in de toekomst personen en goederen de bestemming veilig en op tijd bereiken en dat er hierbij zo min mogelijk overlast is voor de omgeving.

Een goede ontsluiting van de stad en het platteland is een basisvoorwaarde voor de leefbaarheid. Wij zorgen ervoor dat het onderhoud van onze infrastructuur op orde is en investeren waar nodig in nieuwe infrastructuur en goede OV-voorzieningen. Om de groei van de mobiliteit de komende jaren op te vangen zetten we daarnaast in op slimme en schone alternatieven, zoals snelle OV- oplossingen en doorfietsroutes.

Verkeers- veiligheid

Verkeersveiligheid raakt ons allemaal. Ook in Noord-Holland neemt het aantal verkeersslachtoffers toe. Daarom zetten we de Opgave Verkeersveiligheid Noord-Holland voort en geven we in samenwerking met partners een impuls aan de verkeersveiligheid. Onze missie blijft: 0 verkeersslachtoffers. Niet elk ongeval kan worden voorkomen, maar elk slachtoffer is er 1 teveel.

Beheer en onderhoud

De groei van de bevolking en een toename van het aantal arbeidsplaatsen zorgen voor een sterke groei van de mobiliteit. Daarnaast heeft de provincie te maken met een grote vervangingsopgave. Omdat alles duurder wordt en grondstoffen en personeel schaars zijn, is de opgave groot.

Voor de verkeersveiligheid en de doorstroming is een goed beheer en onderhoud van de bestaande infrastructuur een belangrijke voorwaarde. Wij zorgen daarom dat de basis op orde is en dat de hoogwaardige kwaliteit die we hebben, behouden blijft. Hiervoor trekken we extra geld uit. Ook werken we waar het kan samen met gemeenten en Rijkswaterstaat.

Perspectief Mobiliteit

In lijn met het reeds vastgestelde Perspectief Mobiliteit stellen wij de trits 'verminderen – veranderen – verbeteren' centraal. Het verminderen is gericht op het dichtter bij elkaar brengen van wonen, werken en voorzieningen. Het veranderen heeft tot doel om te voorkomen dat door de verkeerstoename de druk op de leefbaarheid en de schaarse ruimte verder toeneemt. En het verbeteren richt zich op het beter benutten van de netwerken, het verkeersveiliger maken en verduurzamen van de mobiliteit in onze provincie. Om Noord-Holland bereikbaar te houden en nieuwe woningbouwlocaties te ontsluiten, investeren we in verschillende modaliteiten die passen bij het gebied, zowel landelijk als stedelijk.

Nieuwe infrastructuur

Wij dringen bij het Rijk aan op verkeersveiligheid en goede doorstroming van rijkswegen, specifiek op de N9. We zetten ons ook in voor de doorstroming op de ring Alkmaar. Verder blijven wij ons de komende periode inzetten voor lopende projecten, zoals het aanleggen van de afrit A9 bij Heiloo, een goede ontsluiting van het WFO-terrein in West-Friesland en de bereikbaarheid van de Kop van Noord-Holland. In Zuid-Kennemerland zetten we ons in voor een Bus Rapid Transit systeem (metrobus) tussen Haarlem, Schiphol en Amsterdam-Zuid. In de regio Zaanstreek-Waterland zetten we ons, ten behoeve van de leefbaarheid en de doorstroming bij Broek in Waterland, in voor de onderdoorgang met 2 maal 2 banen (waarvan 2 maal een busbaan). Hierbij gaat de voorkeur uit naar de verlengde variant, voor zover daarbij

zicht is op financiering. Ook in de regio Amstelland-Meerlanden werken we samen met onze partners aan een regionale agenda mobiliteit. Gezien de grote woningbouwopgave blijven we in overleg met de provincie Zuid-Holland en de gemeenten over goede bereikbaarheid in de regio Haarlemmermeer en de duin- en bollenstreek. In het Gooi blijven we ons inzetten voor goede OV-verbindingen, zodat de bereikbaarheid van Amsterdam en Utrecht wordt verbeterd. We kijken ook naar de doorstroming voor de verschillende modaliteiten op de provinciale infrastructuur, waarbij we ons specifiek inzetten op verkeersmanagement.

Verbinding A8-A9

We willen de veiligheid, leefbaarheid en doorstroming in de omgeving van Krommenie en Assendelft verbeteren. De inwoners hebben al vele jaren te lijden onder de overlast. Aan die overlast willen wij een einde maken. Daarom doorlopen we het volledige proces en werken we de komende periode door aan het verkrijgen van financiering bij het Rijk en andere partners voor het ontwikkelde Landschapsplan. Bij realisatie van het plan dient de werelderfgoedstatus behouden te blijven. Omdat financiering onzeker is en er voor de genoemde problemen van dit gebied in deze coalitieperiode een oplossing moet komen, onderzoeken en werken we tegelijkertijd met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden aan een robuust alternatief dat eveneens goed scoort op veiligheid, leefbaarheid en doorstroming en zicht heeft op financiering. Uiterlijk aan het einde van de komende coalitieperiode willen we duidelijkheid bieden.

Langzaam rijdend agrarisch verkeer

De leefbaarheid en verkeersveiligheid zijn regelmatig in het geding bij langzaam rijdend agrarisch verkeer. Daar waar dorpskernen veel overlast hebben van langzaam rijdend verkeer, zoals trekkers, wordt gezocht naar oplossingen. Bijvoorbeeld als dit mogelijk is via de provinciale weg of een parallelweg, met inachtneming van de verkeersveiligheid.

Openbaar vervoer

Het openbaar vervoer staat onder druk. Dit vervoer is belangrijk voor inwoners in het landelijk en het stedelijk gebied. Dit college zet in op beter en betaalbaar openbaar vervoer, onder andere in de kleine kernen. Hierbij wordt ook geïnvesteerd in nieuwe vormen van openbaar vervoer. In de wens om het landelijk gebied beter te ontsluiten met openbaar vervoer werken we de hub-strategie verder uit, waarmee we het overstappen op verschillende vormen van mobiliteit faciliteren.

Daarnaast willen we investeren in nachtbussen, met name voor jongeren, van en naar uitgaanslocaties in het buitengebied.

We gaan nauwer samenwerken met de Vervoerregio Amsterdam om het openbaar vervoer samen slimmer te organiseren en investeringen in infrastructuur beter op elkaar aan te laten sluiten. Deze periode bereiden we de nieuwe OV-concessies voor Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord voor.

Fietsen en wandelen

Actieve vormen van mobiliteit, zoals fietsen en lopen, zijn gezond en schoon. Om Noord-Holland bereikbaar én leefbaar te houden, investeert de provincie daarom in het uitbreiden en verbeteren van veilige wandelpaden en fietsinfrastructuur, waaronder doorfietsroutes en voorzieningen als fietsstallingen en oplaadpunten. We verbeteren bestaande routes, leggen nieuwe fietspaden aan en helpen ook gemeenten met subsidies bij de aanleg, verbreding en verbetering van fietsroutes. Concreet spannen we ons in om in ieder geval de doorfietsroutes tussen Schagen en Warmenhuizen, tussen Haarlem en de IJmond, tussen

Zaanstad en Hoorn en tussen Hilversum en Bussum deze periode te verwezenlijken. Hierbij staat de verkeersveiligheid voorop en wordt rekening gehouden met de verschillende fietssnelheden. We zetten de financiering van verkeerseducatie en gedragsverandering voor veilig verkeer voort.

Vervoer over water

We stimuleren het goederenvervoer over water, omdat dit als onderdeel van een bredere vervoersketen bijdraagt aan de vermindering van de uitstoot en verkeersdruk op de weg. Vervoer over water kan zeker in Noord-Holland Noord bijdragen aan een ontlasting van het wegennet. We investeren in voorzieningen langs vaarwegen en de elektrificatie van het vervoer over water. We zetten ons in om een onbelemmerde doorvaart van de scheepvaart mogelijk te maken, in elk geval op de route van de Zeesluis IJmuiden naar de Oranjesluizen in Amsterdam. Deze periode komt er een onderzoek naar de realisatie van Kernnet (vaarroutes waar een goede doorvaart voor het goederenvervoer over water wordt gegarandeerd) en wordt er duidelijkheid gegeven over het verlengen van de Koopvaarderschutsluis in Den Helder.

Wij hebben de ambitie om het vervoer over water met slimme en nieuwe ontwikkelingen schoner en duurzamer te maken.

Duurzaamheid en circulariteit

Als provincie zetten we ons maximaal in om eigen projecten duurzaam en circulair te realiseren, waarbij uiteraard kritisch gekeken wordt naar de effecten. We werken bijvoorbeeld met standaardelementen die in de toekomst opnieuw gebruikt kunnen worden. In het regionaal mobiliteitsprogramma maken we ook met gemeenten afspraken over duurzaamheid en circulariteit.

Innovatie en slimme mobiliteit

Innovatie is onmisbaar. Er zijn immers veel technologische ontwikkelingen gaande in de vervoerssector. Die zullen wij dan ook volgen, bijvoorbeeld in andere (stedelijke) regio's in de wereld waar het gaat om vervoer in de stad en de verbinding met het landelijk gebied. Ter bevordering van de doorstroming en de verduurzaming van de mobiliteit en om ervoor te zorgen dat onze wegen en voorzieningen op tijd klaar zijn voor toekomstige ontwikkelingen, gaan we door met de koers Smart Mobility. Samen met onze partners in MRA-E werken we aan de uitrol van meer laadpalen en de ontwikkeling van een slimme laadinfrastructuur. De komende periode werken we samen met onze partners in de logistieke sector verder aan de agenda Slimme en Schone Logistiek. Voor het maken van keuzes voor toekomstige investeringen in de infrastructuur gaan we door met het gebruik van data.

2 Natuur en landelijk gebied

Wij zetten ons in voor een vitaal en leefbaar landelijk gebied met economisch toekomstperspectief, waarin natuur en landbouw met elkaar in balans zijn en mensen kunnen wonen, werken en recreëren. We zorgen samen met de waterschappen voor voldoende en kwalitatief goed water, versterken de biodiversiteit en dragen zorg voor de kwaliteit van het landschap. Tegelijk werken we aan een leefbaar platteland met voldoende voorzieningen, een landelijk gebied waar mensen toekomstperspectief hebben en een goede boterham kunnen verdienen.

In het landelijk gebied komen veel verschillende opgaven samen. Daarom kiezen we voor een brede blik en een integrale aanpak. In het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) brengen we de opgaven samen voor natuur en stikstof, water en bodem, klimaat en bodemdaling, landbouw, landschap, erfgoed en recreatie. De uitvoering van het PPLG vindt plaats in 5 gebiedsprogramma's, waarin we de puzzel gaan leggen. Dat doen we niet alleen. In onze provincie hebben we een lange traditie van samenwerking. Daar borduren we op voort. Samen met onze partners gaan we de uitdaging aan.

Op een aantal plaatsen merken we dat het ruimtelijk doel dat we ooit voor een gebied bedacht hebben, ondanks heel veel inspanning eigenlijk niet meer haalbaar is. De vraag is dan gerechtvaardigd hoeveel geld en moeite we willen stoppen in het bereiken van dat doel dat onrealistisch blijkt. In de gebiedsprocessen zullen we in deze situaties inzetten op het flexibel omgaan met doelen en de natuurlijke dynamiek van het landschap volgen.

STERKE NATUUR

Noord-Holland heeft prachtige en heel diverse natuurgebieden. We koesteren onze duinen, heidevelden, veengebieden en bossen. Tegelijk zien we dat de natuur kwetsbaar is en de biodiversiteit in de provincie afneemt. Wij versterken daarom de natuurgebieden, verbinden ze met elkaar en monitoren daarbij de instandhouding van de natuur. Een groot deel van deze gebieden maakt deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Inmiddels is al zo'n 92% van onze NNN-opgave gerealiseerd.

Realiseren NNN

We blijven voortvarend werken aan de afronding van het NNN, ook omdat de realisatie daarvan een cruciaal onderdeel is van het behalen van onze opgaven in het landelijk gebied. In gebiedsprocessen gaan we zorgvuldig te werk om alle grondeigenaren en pachters op een goede manier te betrekken. We blijven ons inzetten voor afronding van het NNN in 2027 (voor de verwerving), met uitloop naar 2029 (voor de inrichting). Tegelijkertijd realiseren we ons dat de zorgvuldige aanpak in gebiedsprocessen ertoe kan leiden dat we soms, goed gemotiveerd, een andere eindtermijn hanteren.

Zorgvuldig proces binnen- duinrand

De binnenduinrand speelt een belangrijke rol in het zekerstellen van onze drinkwatervoorziening en het behalen van doelen voor het klimaat en Natura2000 in de provincie. Door daar te werken aan een robuust watersysteem kunnen we toekomstige problemen met onze drinkwatervoorziening ondervangen. Daarom willen we hier ook aan de slag gaan om te onderzoeken waar we 300 hectare NNN kunnen aanleggen, waarbij we vasthouden aan het saldo-o-principe, zodat de totale omvang van het NNN gelijk blijft. We zullen daarbij zorgvuldig om blijven gaan met de ondernemers die in deze zone ondernemen en de mensen die er wonen. In eerste instantie kijken we naar bedrijfsaanpassingen, waarbij we open staan voor innovaties, zodat de ondernemers binnen het kader van het NNN kunnen blijven ondernemen.

De van oudsher meest geschikte bollengronden zijn de zeezandgronden in de binnenduinrand. Veel specifieke bloembollensoorten kunnen alleen op deze grondsoort worden geteeld. De ontwikkeling van de bloembollenteelt op zand is planologisch begrensd (circa 11.000 hectare). Ook voor de bloembollensector is de transitie ons doel.

Waar dit gevolgen heeft voor huidige functies zoeken we met de sector naar passende oplossingen. Dit gebeurt op basis van vrijwilligheid, tenzij het algemeen belang in het geding is.

Natuurbeheer

Om de natuurgebieden in goede staat te houden, is goed natuurbeheer onmisbaar. We streven naar een goede kwaliteit van onze natuur. Ons standpunt is daarbij dat de vergoeding voor het beheer moet terechtkomen bij degenen die het beheer uitvoeren. Omdat invasieve exoten een bedreiging kunnen vormen voor onze biodiversiteit en schade kunnen veroorzaken, willen we voorkomen dat ze verder uitbreiden. Samen met natuurbeheerders, agrariërs, infrabeheerders en gemeenten maken we een programma voor de bestrijding, zorgen we voor kennisuitwisseling en maken we resultaatafspraken.

Noord-Hollandse bossen

Noord-Holland heeft de identiteit van een open, vlak landschap, maar ook prachtige bosgebieden. Deze gebieden zijn niet alleen belangrijk om te recreëren en van de natuur te genieten, maar dragen ook bij aan de biodiversiteit en klimaatadaptatie. Wij werken daarom aan de uitvoering van de landelijke 'bossenstrategie'. Wij streven er naar om meer bos te realiseren door het vergroten van het bosareaal met 10% voor 2030, het bestaande bos te vitaliseren en waar mogelijk bij nieuwe woningbouw bossingels en groenstroken aan te planten. We gaan daarbij vanzelfsprekend zorgvuldig om met de schaarse ruimte voor weidevogelleefgebieden en hoogproductieve agrarische grond.

Weidevogels

Weidevogels zijn een onderdeel van de natuur in Noord-Holland en passen bij de identiteit van onze provincie. Agrarische ondernemers, natuurorganisaties en vrijwilligers hebben afgelopen jaren hard gewerkt aan het behouden van onze weidevogels. Daar willen we hier ook nog een keer onze waardering voor uitspreken. Zonder hen zouden we het niet kunnen. De overlast van predatoren, zoals vossen en kraaien, blijft een aandachtspunt en we nemen dit mee in de uitwerking van ons beleid. We blijven daarop letten bij de inrichting van gebieden. En gaan door met onze deelname aan het actieplan Grutto.

Aandacht voor dierenwelzijn

We vinden dierenwelzijn van belang. We blijven aandacht houden voor dierenwelzijn als belangrijke waarde in ons handelen en beleid, denk aan wildopvang en faunapassages.

UIT DE STIKSTOFKLEM

Delen van onze provincie zijn dichtbevolkt. De natuur staat onder druk. Wonen, mobiliteit, industrie, landbouw en recreatie zorgen voor stikstofuitstoot. Wij willen de natuur en de biodiversiteit versterken en Noord-Holland moet van het slot af. Stikstofdeposities beperken ook de stikstofruimte voor economische activiteiten, zoals woningbouw en de aanleg van infrastructuur. In 5 gebiedsprogramma's werken we samen met onze partners aan oplossingen. We voeren de landelijke wet- en regelgeving uit en zetten daar geen kop op. Om de stikstofreductie mogelijk te maken zetten we in op bewezen technieken en onderzoeken we welke nieuwe en innovatieve trajecten hier een bijdrage aan kunnen leveren. We doen dit per gebied samen met onze partners. Waarbij we de kwaliteit van de natuur uiteraard blijven monitoren op de staat van instandhouding. We betrekken dit bij de uitvoering van beleid en maken daarover afspraken met beheerders.

Onteigening

Deze coalitie is zich bewust van het huidige maatschappelijk sentiment over de ontwikkelingen in het landelijk gebied. Daarom spant deze coalitie zich tot het uiterste in om onteigening te voorkomen. Op basis van de lopende gebiedsprocessen lijkt onteigening de komende collegeperiode niet aan de orde. Maar als het nodig blijkt te zijn, zullen wij hierin vanzelfsprekend de zorgvuldige procedure die in de wet beschreven staat volgen om volledige schadeloosstelling te kunnen bieden. Onteigening is alleen mogelijk op basis van een planologisch besluit. Stikstofreductie op zichzelf is geen planologische functiewijziging en daarom kan niet uitsluitend voor stikstof onteigend worden.

Tijdshorizon stikstofdoelen

Het Rijk is op grond van Europese en nationale wet- en regelgeving systeemverantwoordelijk voor de vermindering van de stikstofemissies. Er is op dit moment nog geen helderheid over de tijdshorizon van de opgave. De wet stelt dat in 2025 in tenminste 40% van de stikstofgevoelige leefgebieden de kritische depositiewaarde (KDW) niet meer mag worden overschreden. In 2030 moet dit 50% zijn en in 2035 74%.

Provinciale stikstofbank

Op dit moment noemt het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) een tijdshorizon van 2030. Als de wet wordt aangepast zullen wij deze volgen. Wij richten ons nu op de beleidsmatige keuzes en maatregelen die wij in alle gevallen nodig achten om de stikstofdruk te verminderen. De evaluatie-momenten die het Rijk in 2025 en 2028 inbouwt, zijn voor ons belangrijke ijkmomenten.

Naar schatting 40% van de woningenprojecten die tot 2050 in Noord-Holland gerealiseerd moet worden heeft te maken met vertraging of ligt stil door stikstof. De provincie Noord-Holland heeft daarom in 2021 onder meer een doelenbank stikstof voor woningbouw en bijbehorende mobiliteit opgericht. Hierin kan stikstofruimte voor woningbouwprojecten worden opgenomen. Zo'n bank is er ook al voor de verduurzaming van de industrie. Wij continueren de komende jaren dan ook de provinciale stikstofdoelenbanken als onderdeel van het Aerius-register en breiden deze desgewenst uit. Bij de keuze voor de vulling van de banken gaan we voor maatwerk.

Wij richten naast de bestaande doelenbanken ook een provinciale doelenbank in voor de legalisering van interimers, PAS-melders en vrijgestelde bedrijven. Zo kan stikstofruimte die vrijkomt ook worden ingezet voor de legalisering van interimers, PAS-melders en vrijgestelde bedrijven. De verificatie van bedrijven willen we hierbij versnellen. De teruggave van stikstofruimte aan de natuur gaan we registreren, zodat we de effecten van onze aanpak kunnen meten en inzichtelijk maken.

Verleasen stikstofruimte

Bedrijven kunnen een deel van hun stikstofruimte tijdelijk inperken en beschikbaar stellen aan anderen om provinciale doelstellingen te realiseren. Wij willen deze vorm van extern salderen mogelijk maken. Hiermee kunnen we tijdelijke stikstofruimte beschikbaar stellen voor woningbouw, de versterking van de (net) infrastructuur en de verduurzaming van bedrijven.

KANSRIJKE LANDBOUW

De Noord-Hollandse agrarische sector is toonaangevend op het wereldtoneel en is van strategisch belang: onze producten en onze kennis over de producten gaan de hele wereld over. Tegelijkertijd zien we dat de sector voor een transitie staat om duurzamer te werken. Om de landbouw toekomstperspectief te bieden, is de transitie naar een kringlooplandbouw in 2040 van groot belang. We hebben er vertrouwen in dat dit doel bereikt kan worden. We conformeren ons daarbij aan de landelijke definitie van kringlooplandbouw. Hierbij heeft de kringlooplandbouw een bredere betekenis dan alleen het sluiten van de plantaardige en dierlijke kringlopen op verschillende schalen: het gaat om het tegelijkertijd realiseren van een beter verdienvermogen voor boeren en tuinders, minder schadelijke emissies naar bodem, lucht en water en om vergroting van de biodiversiteit. In kringlooplandbouw kunnen dieren een dragende rol hebben en worden zij respectvol behandeld.

Landbouw

De uitgangspositie van onze landbouw is heel sterk. Dat geldt zowel voor de productie, als voor het hoogwaardige netwerk van agrologistiek, verwerking en innovatie. In Noord-Holland zal daarom altijd ruimte zijn voor een sterke, duurzame en innovatieve landbouw die gezond en betaalbaar voedsel produceert. Wij willen agrarische ondernemers een economisch gezond en toekomstbestendig bedrijfsperspectief bieden. Wij onderzoeken hoe de transitie naar kringlooplandbouw kan worden ondersteund. Hier zijn verschillende

transitiepaden voor, waaronder biologisch. Het uitgangspunt is dat er een verdienmodel mogelijk blijft. Hierbij hebben we extra oog voor jonge (toekomstige) agrarische ondernemers, omdat juist zij het verschil kunnen maken in de verduurzamingsoperatie.

Ook de bloembollensector helpen we met verduurzamen. Samen met de sector zullen wij een langjarig programma opzetten om dit vorm te geven.

Verbinding landelijk gebied

Omdat we trots zijn op de landbouwproducten die in Noord-Holland geproduceerd worden, willen we hier komende coalitieperiode extra aandacht aan geven. Als onderdeel van de transitie landelijk gebied vinden we het belangrijk de verbinding te leggen tussen politiek en inwoners en tussen stad en landelijk gebied. In dat kader zullen we een jaarlijkse bijeenkomst met eigen streekproducten organiseren tussen Statenleden en (jonge) agrariërs om gedachten uit te wisselen over de kansen en opgaven in het landelijk gebied.

Agrarisch inkomen en neven- activiteiten

Inkomsten uit nevenactiviteiten kunnen bijdragen aan de toekomstbestendigheid van agrarische bedrijven in een tijd die voor veel boeren onzeker is. In de praktijk blijken ondernemers die hun agrarische activiteiten willen verminderen om hun nevenactiviteiten (zoals uitbreiding van een recreatieve voorziening) echter aan te lopen tegen belemmeringen vanwege landelijke regelgeving. Wij gaan agrariërs helpen om dergelijke belemmeringen uit de weg te ruimen en zullen ons daartoe vervoegen bij de desbetreffende instanties van de gemeenten en de rijksoverheid.

Faunabeheer

Toereikend faunabeheer is van groot belang. Schade door bijvoorbeeld damherten, ganzen, meeuwen en ratten moet worden voorkomen. De provincie neemt het initiatief om beleid op te stellen en kaart deze problematiek waar nodig aan bij het Rijk.

De ganzenpopulatie zorgt voor enorme schade aan landbouwgewassen en natuur. Deze periode zetten we daarom alles op alles om de ganzenpopulatie te verminderen. Met betrokken partijen maken we een actieplan dat toewerkt naar gecoördineerde preventie, minder schade, betere informatie over nut en noodzaak van bestrijding en een eerlijke, haalbare tegemoetkoming. Preventieve maatregelen en diervriendelijke bestrijding vormen het zwaartepunt van het actieplan. Het doden van ganzen wordt alleen ingezet als er geen andere oplossingen meer zijn. Als er gedood moet worden, heeft vergassen de voorkeur, omdat dit minder stress bij de dieren veroorzaakt. Het afschaffen van de winterrust op boerenakkers wordt als proef opgenomen in het actieplan.

Als in 2025 een substantieel dalende trend in de ganzenschades en -populatie uitblijft, wordt in 2026 een brede evaluatie uitgevoerd op hoe het faunabeheer functioneert, welke kaders daarvoor gelden en hoe het georganiseerd is. Zolang de populatie niet is teruggebracht, wordt het eigen risico verlaagd tot 5%.

Gewas- bescherming

Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen die gevolgen hebben voor de biodiversiteit en waterkwaliteit willen we waar nodig en mogelijk beperken.

Voedselvisie en eiwit- transitie

Wij willen een voedselsysteem met gezonde verdienmodellen voor de ondernemers en dat goed is voor het klimaat, de bodem en het milieu. De productie op en de consumptie van eigen bodem van meer plantaardige eiwitten zien wij daarom als een positieve ontwikkeling en blijven wij stimuleren. Daarnaast vinden we het belangrijk om korte ketens te stimuleren, onder andere bij onze eigen bedrijfsvoering.

Visserij

Noord-Holland is van oudsher een provincie waar door de eeuwen heen de visserij een belangrijke rol heeft gespeeld. In deze tijd staat de bedrijfstak echter voor een ingrijpende transitie die grotendeels wordt bepaald door Europese en landelijke regelgeving. We hebben oog voor de problemen van Noord-Hollandse vissers, waaronder het teruglopend visareaal. We willen hen, waar dat mogelijk is, ondersteunen bij de transitie naar duurzame visserij, zodat de schepen kunnen voldoen aan de Europese Green Deal en de duurzame blauwe economie. Ook ondersteunen we bij de voor sommigen onvermijdelijke sanering. Dat kan onder meer door hulp te bieden bij het bereikbaar maken van compensatieregelingen, regeldruk te verminderen, te kijken naar onze eigen vergunningverlening, en samen met andere provincies, de visserijsector en het Rijk in Brussel op te komen voor deze belangen in de Nederlandse visserijsector.

ZORGVULDIG MET WATER

Noord-Holland is nauw verbonden met het water. We bestaan dankzij het water, maar voeren er ook strijd mee. Deze relatie bestaat al heel lang en biedt ons kansen, maar zorgt ook voor bedreigingen. Net als in het verleden moeten we zoeken naar de juiste balans. We staan voor de uitdaging om de waterveiligheid te waarborgen, voor voldoende en schoon water te zorgen, ons aan te passen aan het veranderende klimaat en de kwaliteit van de bodem te verbeteren.

Kust en Waddenzee

Noord-Holland mag zich door de ligging aan de Noordzee, de Waddenzee en het IJsselmeer en door de ruime aanwezigheid van sloten en plassen met recht een waterprovincie noemen. De Waddenzee is het grootste aaneengesloten natuurgebied van Europa en heeft met zijn unieke kwaliteiten de status van Werelderfgoed. De provincie Noord-Holland maakt zich sterk voor de bescherming van het gebied. We blijven werken aan de Agenda Waddengebied 2050, samen met het Rijk, andere Waddenprovincies, waterschappen, gemeenten en andere belanghebbenden. Bijvoorbeeld door natuurversterking, vismigratie en het realiseren van een recreatieve impuls. In 2026 loopt het Waddenfonds af. Een goede evaluatie van de werking daarvan is zinvol. Om de natuurkwaliteit van de Waddenzee op peil te houden, is ook voor daarna continuering van de structurele financiering noodzakelijk. Daarom pleiten wij bij het Rijk voor de instelling van een Kustfonds, van waaruit investeringen gedaan kunnen worden om de doelen uit de Agenda Waddengebied 2050 te realiseren.

Kaderrichtlijn water

Ons water- en bodemsysteem bereikt steeds meer zijn grenzen. We onderschrijven het rijksbeleid en nemen maatregelen om te voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water. Voldoende zoet water bij droogte wordt steeds lastiger. We zullen water en bodem in onze ruimtelijke keuzes dan ook steeds zwaarder laten wegen. Samen met de waterschappen werken we aan veiligheid, voldoende waterberging, goede waterkwaliteit en voldoende drinkwater. We benutten het bestaande landbouwportaal of een eigen portaal voor onder andere investeringen in zoetwateropslag.

Waterplanten

Waterplanten zijn van groot belang voor het verbeteren van de waterkwaliteit. Inmiddels groeien er op sommige plekken echter dusdanig veel waterplanten, dat er gevaarlijke situaties zijn ontstaan voor waterrecreanten. Met name de grote concentratie van onder andere fonteinkruid, cabomba en watercrassula is in sommige watergebieden inmiddels een probleem geworden. De provincie Noord-Holland pakt dit probleem samen met gemeenten, belangenorganisaties, het Rijk en organisaties van vissers en waterrecreanten adequaat aan. Bijvoorbeeld door gericht te laten maaien en onderzoek te laten doen naar innovatieve maaisystemen.

Vislood

In de visserij en de hengelsport wordt nog vaak gebruik gemaakt van loodjes. Loodhoudende producten hebben een negatief effect op de waterkwaliteit en de natuurlijke biotoop. Wij volgen daarom het nationale beleid en gaan met de sector in gesprek om verder onderzoek naar alternatieven te stimuleren.

Bodemdaling en klimaat- opgave veenweiden

In de veenweidegebieden brengen we de grondwaterstand op orde en nemen we maatregelen voor het veranderende klimaat. Om te concretiseren welke opgave de 5 programmegebieden moeten realiseren, hebben we de provinciale opgave van 0,09 megaton CO₂-equivalenten verdeeld. Deze is gebaseerd op de oppervlakte veenweidegebied in elk van de programmegebieden.

Het waterpeil in de veenweidegebieden heeft invloed op de uitstoot van broeikasgassen (voornamelijk CO₂). Een hoger grondwaterpeil vermindert de CO₂-uitstoot. Om deze uitstoot te verminderen zet de provincie Noord-Holland in op verschillende maatregelen. Voorbeelden daarvan zijn de aanleg van natuurvriendelijke oevers, goed slootbeheer, natte teelten, het opbrengen van klei op de veengrond en verhoging van het grondwaterpeil naar 20-40 cm onder maaiveld met greppels en onderwaterdrainage. Het specifieke maatregelenpakket zal per gebied nader worden bepaald, op basis van de gebiedsspecifieke kenmerken, zoals de veensoort en de waterhuishoudkundige situatie. We doen dit in nauw overleg met alle belanghebbende partijen.

RECREËREN IN HET GROEN

Tijdens de coronaperiode is weer gebleken hoe belangrijk het is dat elke inwoner van Noord-Holland voldoende natuur in de buurt heeft om in te kunnen recreëren. Dat is gelukkig ook rondom onze Noord-Hollandse steden het geval. 'Groene longen' zijn van grote waarde en verdienen daarom bescherming. Wij zullen ons samen met gemeenten, recreatieschappen en natuurorganisaties blijven inzetten om de kwaliteit van deze landschappelijke gebieden te versterken.

Recreatie

Noord-Hollanders willen graag in hun directe leefomgeving in het groen recreëren. Dat is vrijwel overal in onze provincie mogelijk in recreatieschappen en natuurgebieden. Ook bij nieuwe woningbouwontwikkelingen ontsluiten we recreatiegebieden. We werken samen met gemeenten om de recreatieschappen te beheren en te onderhouden. De recreatieschappen bieden een aantrekkelijke, groene omgeving, waarin verschillende vormen van recreatie mogelijk zijn. Wij blijven de komende jaren dan ook een bijdrage leveren aan de recreatieschappen. Daarnaast stimuleren we de recreatieschappen om verdienmodellen te ontwikkelen om zelf inkomsten te genereren, bijvoorbeeld door ruimte te bieden aan evenementen. Dit uiteraard met respect voor de natuur en met oog voor het specifieke karakter en de kwaliteiten van het gebied.

3 Klimaat en energietransitie

De provincie committeert zich aan het landelijk klimaatakkoord en de daarna gemaakte afspraken om voor 2030 55% CO₂-reductie te halen ten opzichte van 1990. Daarom is het bijdragen aan het tegengaan van klimaatverandering 1 van de speerpunten van dit college. Dit doen we niet alleen voor onszelf, maar ook voor de toekomstige generaties. We zien nu al de gevolgen van klimaatveranderingen in ons huidige weer, met bijvoorbeeld de clusterbuien en steeds hogere temperaturen.

Een belangrijk deel van onze inzet loopt via energietransitie. Maar ook via verduurzaming van mobiliteit, gebouwde omgeving, industrie, energie-opwek, landbouw en landgebruik willen we bijdragen aan het verminderen van CO₂-uitstoot. We zien dat deze noodzakelijke veranderingen veel maatschappelijke impact hebben. Met alle inzet zullen we oog blijven houden voor het welbevinden van onze inwoners en het draagvlak, de betaalbaarheid en de uitvoerbaarheid van maatregelen. We vinden het belangrijk dat al onze inwoners mee kunnen doen. Daarbij helpt het wanneer de provincie toegankelijke informatie biedt over alle relevante feiten en de voortgang ten aanzien van de doelstellingen.

Maatregelen voor CO₂-reductie

Op basis van een in opdracht van de provincie uitgevoerd onderzoek door Berenschot blijkt dat de klimaatdoelen niet gehaald worden. Het actieprogramma klimaat zal worden geactualiseerd en aangevuld met maatregelen die bijdragen aan het behalen van de klimaatdoelen. Het effect van deze maatregelen om te komen tot CO₂-reductie blijven we de komende jaren monitoren.

Duurzame energie

Het inzetten op duurzame energie is een onderdeel van het behalen van de klimaatdoelstellingen. Naast de bijdrage die het levert aan het reduceren van de CO₂-uitstoot, vinden we het belangrijk dat we daardoor meer regie krijgen over onze energie en daarmee de afhankelijkheid van dictatoriale regimes afbouwen. En niet onbelangrijk, dat we bijdragen aan het verlagen van het energieverbruik en het verlagen van de energierekening van onze inwoners. Doordat de uitstoot van stikstof en andere verbrandingsstoffen daalt, kan energietransitie een bijdrage leveren aan een gezonde leefomgeving. Ook hebben we oog voor de uitdagingen van de energietransitie. Windmolens, zonneparken en energie-infrastructuur tekenen een landschap en kunnen voor mensen die in de directe omgeving wonen een negatieve impact hebben op hun welbevinden.

RES-aanpak

De huidige aanpak in het kader van de Regionale Energiestrategieën (RES'en) wordt voortgezet. Dit is een zorgvuldig proces van de partners in de regio geweest. We geven ruimte aan onze partners voor het uitvoeren van de RES'en en zullen daar waar nodig ondersteuning bieden. Goed verlopen, brede participatie, gezondheid en een zorgvuldige inpassing zijn daarbij aandachtspunten. Zo vinden we dat bij zonnepanelen als eerste moet worden gekeken naar de mogelijkheden voor plaatsing op daken en dat bij windmolens locaties waar zich minder geluidsgevoelige objecten bevinden (zoals industrieterreinen) de voorkeur hebben. Wij werken de voorkeursvolgorde verder uit in een afwegingskader in de vorm van een zonneladder en een windladder. Hier toetsen we op, met inachtneming van draagvlak in de gemeenteraad.

Wind op land

Wind is een belangrijk onderdeel van de noodzakelijke omslag naar duurzame energie. Windmolens op zee hebben onze voorkeur, maar ook plaatsing van windmolens op land zal onder voorwaarden nodig zijn. Zeker de grotere windmolens kunnen zorgen voor overlast en er is een landelijke discussie over de gezondheidseffecten. Het beschermen van omwonenden is daarom van groot belang. Naar verwachting zal de rijksoverheid hiervoor begin 2024 nieuwe regelgeving vaststellen. We zullen deze wetgeving zo snel mogelijk implementeren in onze eigen kaders en in de vergunningverlening. In de tussenliggende periode anticiperen we bij het beoordelen van nieuwe initiatieven op de nieuwe landelijke normen en zullen we ons maximaal inspannen voor de bescherming van de gezondheidsaspecten op basis van de nieuwste wetenschappelijke inzichten.

Vanuit onze ruimtelijke regierol laten we, voor het geval dat gemeenten hun verschillen van mening niet bilateraal kunnen oplossen, de Noord-Hollandse gemeenten gezamenlijke uitgangspunten opstellen als onderling afsprakenkader over hoe om te gaan met de planning van eventuele windturbines nabij gemeentegrenzen. Daarnaast is voldoende draagvlak en participatie voor ons een randvoorwaarde.

Zonne-energie

Naast de wind levert ook de zon een grote bijdrage aan de transitie naar duurzame energie. De mogelijkheden van zonne-energie worden echter nog onvoldoende benut. Opwekking van zonne-energie kan een ontwerpprincipe worden bij stedenbouwkundige ontwikkeling. We maken ons hard om voor nieuw vastgoed in bestemmingsplannen op te nemen dat plaatsing van zonnepanelen op daken of gevels verplicht is. De mogelijkheden van onze eigen provinciale gebouwen, wegen en geluidsschermen zullen we optimaal benutten. Wanneer geschikte daken beter benut worden voor zonne-energie en vaker dubbel ruimtegebruik plaatsvindt (zoals zonnepanelen op parkeerterreinen met elektrische laadpalen), is het niet nodig om grootschalige zonneweides in het buitengebied in te richten. We volgen het nationale afwegingskader (de zogeheten zonneladder) bij de ruimtelijke inpassing van zonne-energie. Hiermee zijn we zeer terughoudend met het realiseren van zonneweides op hoogwaardige landbouwgrond.

Waterstof

Waterstof is een belangrijk instrument in de energietransitie en biedt economisch kansen. We stimuleren daarom de ontwikkeling van waterstof. De havens in het Noordzeekanaalgebied en Den Helder gaan hier een belangrijke rol in spelen.

Rol provincie in warmte- transitie

Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de warmtetransitie en maken hierover binnen de RES afspraken. De provincie coördineert de benutting van de bovenlokale warmtebronnen. Om de transitie te versnellen is het van belang om kennis over succesvolle initiatieven te delen. Wij continueren de huidige rol van de provincie rond het stimuleren van de warmtetransitie. Daarnaast benutten we de komende jaren ons Servicepunt Duurzame Energie om de kennisuitwisseling tussen gemeenten verder te ondersteunen.

Kernenergie en alternatieve energie- bronnen

Naast zonne- en windenergie zien we kansen voor alternatieve energiebronnen, zoals aardwarmte en aquathermie. De komende jaren gaan we ook onderzoek doen naar andere innovatieve technieken, waarbij we ook de voor- en nadelen van thorium en small modular reactors (kleine kerncentrales) in beeld willen brengen. In de klimaatplannen heeft het Rijk hiervoor een onderzoeksbudget beschikbaar gesteld. Voor deze middelen dienen we een aanvraag in. Het gaat hierbij nadrukkelijk om een verkenning. In deze collegeperiode worden geen initiatieven of voorbereidende handelingen voor een nieuwe kernenergiecentrale genomen.

Energie- infrastructuur en congestie

Energiecongestie is een enorm probleem. Het zet de provincie op slot. Het oplossen van deze congestie is niet alleen een randvoorwaarde voor de energietransitie, maar ook voor het verduurzamen van bedrijven en het behalen van onze woningbouwopgave.

De oplossing zit enerzijds in de aanleg van nieuwe infrastructuur en anderzijds in het verder besparen, verdelen en intelligenter benutten van energie. Vanuit onze rol als ruimtelijke regisseur maken we ruimte voor de infrastructuur, waaronder transformatorstations, aanlanding van windenergie en het waterstof-netwerk. Ook zetten we in op het versnellen van procedures.

Het veranderen van regelgeving en het inzetten op slimme combinaties kan ook al een oplossing bieden. We maken ons hard voor het verlenen van voorrang bij energie-aansluitingen aan organisaties met een groot maatschappelijk belang, zoals ziekenhuizen en bedrijven die serieuze stappen zetten om te verduurzamen. We stimuleren innovatieve oplossingen zoals energiehubs op bedrijventerreinen, buurtbatterijen en het ontlasten van het elektriciteitssysteem door besparing en zetten in op alternatieve warmtebronnen.

Verduur- zaming bestaande woningvoor- raad en ener- giearmoede

We versnellen de transitie naar meer duurzame energiebronnen. Deze omslag komt niet zomaar. We zijn ons bewust dat verduurzaming soms veel vraagt van inwoners en bedrijven. We vinden het dan ook belangrijk dat iedereen hierin kan meekomen. Voor bepaalde groepen kan dat lastig zijn. Bijvoorbeeld voor Noord-Hollanders die in al wat oudere en slecht geïsoleerde koop- of huurwoningen wonen en eigenlijk niet de financiële armslag hebben om hun huis te verduurzamen of om aan nieuwe regelgeving te voldoen. Dan dreigt energiearmoede. Wij maken ons hier sterk voor en gaan dit vraagstuk daarom actief agenderen in de gesprekken met het Rijk en onze regionale partners over de inzet van de middelen uit het klimaatfonds. Voor onze eigen regelingen zijn toegankelijkheid en een gelijk speelveld ook belangrijke randvoorwaarden.

Energie-coöperaties

We merken dat lokale energiecoöperaties kunnen bijdragen aan het draagvlak voor de energietransitie. We zien dat enthousiasme van bewoners vaak vastloopt in bijvoorbeeld de wirwar van procedures en een gebrek aan startkapitaal. We willen dit soort organisaties stimuleren en ondersteunen met kennis en begeleiding bij de zoektocht naar financiële mogelijkheden. Hiervoor zullen we het Servicepunt Duurzame Energie uitbreiden.

Klimaat-adaptatie

Door klimaatverandering zullen we vaker te maken krijgen met extreme weersomstandigheden. Hier moeten we op anticiperen bij onder andere de inrichting van steden, het landelijk gebied en het beheer en onderhoud van kusten en dijken.

4 Economie, leefbaarheid en cultuur

Noord-Holland heeft een sterke economie en is met haar prachtige landschappen, schilderachtige dorpen en dynamische steden voor de 2,8 miljoen inwoners een fijne plek om te wonen. Goede voorzieningen en voldoende passende banen zijn belangrijke voorwaarden voor de leefbaarheid van de provincie. Daarom zetten wij ons in voor een krachtige en toekomstbestendige economie en investeren we in goede voorzieningen op het platteland en in de steden.

EEN VEERKRACHTIGE EN CIRCULAIRE ECONOMIE

Noord-Holland is economisch een vitale provincie dankzij een aantrekkelijk vestigingsklimaat, een goed opgeleide beroepsbevolking en een hoogwaardige kennisinfrastructuur. Onze economie is internationaal concurrerend en heeft een grote innovatiekracht. Wij vinden het van belang om de economie in Noord-Holland verder te ontwikkelen. Een krachtige economie met voldoende verdienvermogen is onder meer nodig om de transitie naar een meer circulaire economie te versnellen en iedereen een passende baan te bieden. Bedrijven die bijdragen aan de duurzame ontwikkeling van de economie in Noord-Holland willen we behouden en aantrekken.

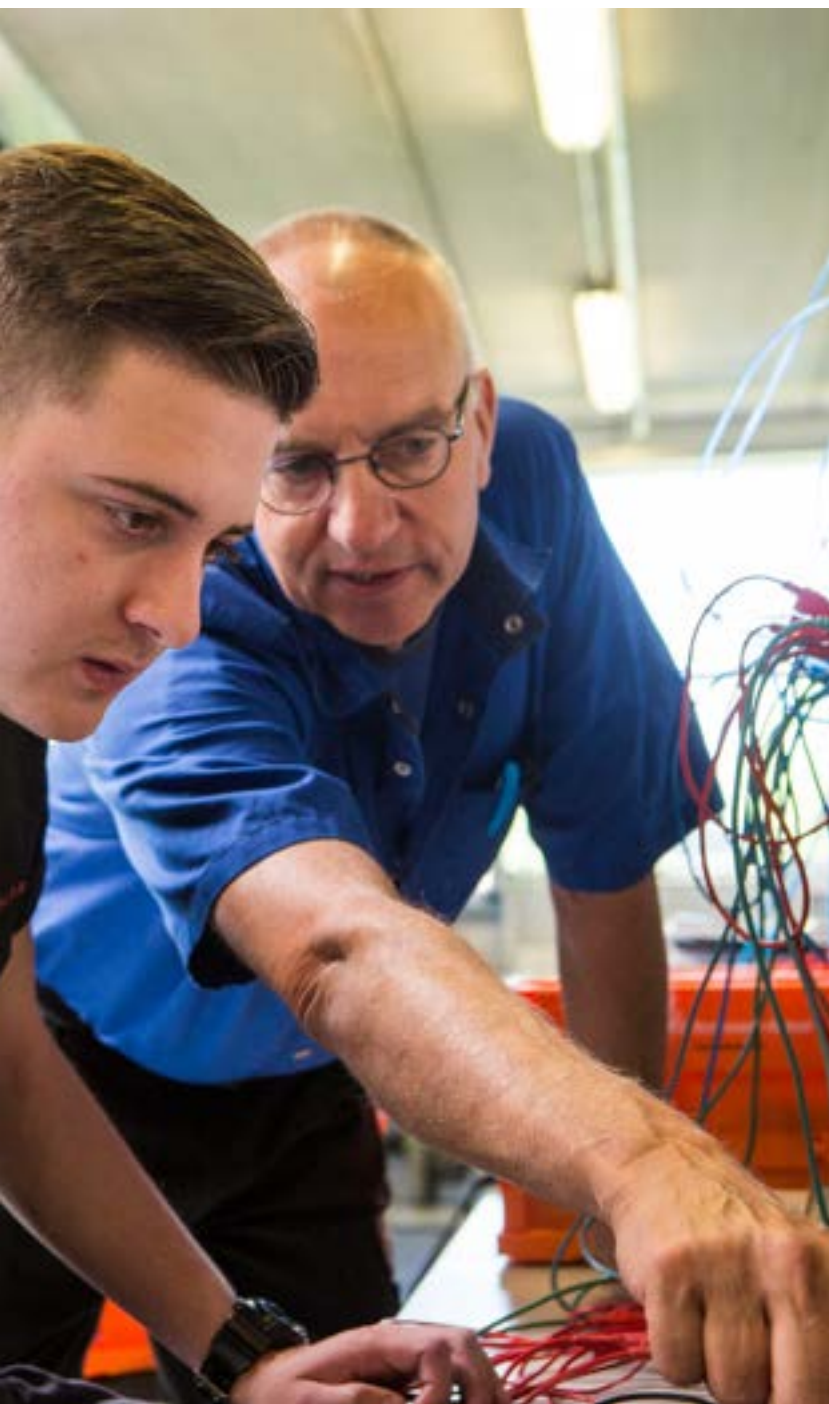
Vestigings- klimaat bedrijven

Wij versterken daarom het vestigingsklimaat. Samen met bedrijven en kennisinstellingen zetten wij ons in voor goede infrastructurele en digitale verbindingen, voor kennis en innovatie, een goede aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt en goed werkgeverschap. Vanuit onze ruimtelijke taken dragen we zorg voor een optimaal ruimtegebruik en een fijne leefomgeving. Verder denken we mee over vraagstukken die bedrijven en werknemers raken. Om het contact met de provincie daarbij te stroomlijnen verkennen we de mogelijkheden voor een centraal loket 'werken en ondernemen'.

Actieagenda circulaire economie

In een circulaire economie worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt en is er nauwelijks meer restafval. In lijn met de landelijke doelstellingen zal de Noord-Hollandse economie in 2050 circulair zijn. Wij willen koploper zijn in de omschakeling naar circulariteit. Om deze transitie te ondersteunen continueren we de provinciale agenda circulaire economie, stellen we hiervoor middelen beschikbaar en actualiseren we de agenda in 2025. Daarmee blijven we de economie van de toekomst vormgeven. In samenwerking met het bedrijfsleven, kennisinstellingen en inwoners stimuleren we circulair ondernemen en het circulair maken van grondstofketens. Daarnaast kiezen we als provincie ook zelf zoveel mogelijk voor circulaire inkoop en aanbestedingen.

Regelgeving en stimulering

Wij hebben de ambitie om de meest midden- en kleinbedrijf-vriendelijke provincie te worden van Nederland. Waar mogelijk stroomlijnen en vereenvoudigen we daarom de provinciale regelgeving en versnellen we de procedures. We zien toe op snelle vergunningverlening. Bij nieuwe regels wordt goed gekeken naar de uitvoerbaarheid en naar de communicatie. We zorgen voor duidelijke aanspreekpunten binnen de provinciale organisatie. Om de innovatie en de verduurzaming van de economie te versnellen gaan we door met de stimuleringsinstrumenten GO!-NH, PIM en MIT en blijven we de regionale ontwikkelmaatschappij (ROM) steunen.

Onderwijs en aansluiting arbeidsmarkt

Noord-Holland heeft in bepaalde sectoren, waaronder de techniek, een groot tekort aan goed opgeleide vakmensen. Dit tekort heeft niet alleen een negatief effect op de economie, maar ook op de grote opgaven waar wij als provincie voor staan, zoals de woningbouw en de energietransitie. Om de aansluiting van het onderwijs op de (regionale) arbeidsmarkt te verbeteren brengen we scholen, bedrijven, sociale partners en kennisinstituten bij elkaar. Dit beleid en de instrumenten die we daarvoor ontwikkeld hebben, zetten we de komende jaren voort. We zoeken daarbij aansluiting bij al lopende regionale initiatieven en versterken deze waar nodig of gewenst. We besteden extra aandacht aan de omscholing van werknemers en mensen die nu niet werken naar sectoren die bijdragen aan de transitie.

Toerisme

Noord-Holland trekt veel toeristen die genieten van de unieke landschappen, het open water, de pittoreske dorpen en de bruisende steden. Het toerisme is belangrijk voor de Noord-Hollandse economie. De vrijetijdssector draagt bij aan een aantrekkelijke leefomgeving en het in stand houden van tradities, kunst en cultuur. We zien echter wel de grote druk die toerisme en recreatie op sommige gebieden kan leggen. We continueren daarom het huidige toerisme- en recreatiebeleid en besteden daarbij bijzondere aandacht aan spreiding van recreanten en toeristen. We investeren in de bereikbaarheid van de kust en goede recreatieve fietsroutes.

We zetten ons in voor de ontwikkeling van de agrarisch-toeristische sector in het landelijk gebied en duurzaam toerisme.

VOORZIENINGEN ALS CEMENT VAN DE SAMENLEVING

Voor vitale dorpen en steden zijn goede voorzieningen, zoals scholen, sportaccommodaties, dorpshuizen en toegang tot cultuur van cruciaal belang. Voorzieningen vormen het cement van de samenleving. Daarom spannen wij ons niet alleen in voor de bouw van voldoende woningen, maar brengen we samen met gemeenten ook in beeld welke voorzieningen nodig zijn voor een adequate regionale basisinfrastructuur.

Voor- zieningen- akkoorden

Juist in regio's waar lastige ruimtelijke keuzes nodig zijn, moeten we de leefbaarheid versterken door voorzieningen op peil te houden. We gaan met de gemeenten in gesprek om te verkennen hoe we in het verlengde van de woonakkoorden ook afspraken over voorzieningen kunnen maken, bijvoorbeeld in de vorm van regionale voorzieningenakkoorden.

Sport, dorpshuizen, bibliotheken en cultuur

De invulling van deze akkoorden ligt in de eerste plaats bij gemeenten, maar als provincie zien wij waar nodig een rol in de ondersteuning van sport, dorpshuizen, bibliotheken en cultuur. Hierbij gaat het met name om het adresseren van knelpunten, kennisontwikkeling en het versterken van de netwerken. We zien dat er veel geld in stichtingen aanwezig is voor sport, welzijn en cultuur dat niet wordt gebruikt. We onderzoeken hoe we partners hierop kunnen attenderen. Wij maken gebruik van expertise om de breedtesport te versterken. Ook zoeken we naar mogelijkheden om de ontwikkeling van regionaal sport en cultuurtalent te stimuleren door een brug te slaan naar en ruimte te geven aan de topsport en topcultuur in de provincie. Daarnaast stimuleren we samenwerking en uitwisseling van kennis en ervaring tussen dorpshuizen en dorpsraden en het multifunctioneel gebruik van accommodaties.

Bibliotheken

Wij zien een belangrijke rol voor bibliotheken in onze samenleving. Ze helpen bij het aanpakken van laaggeletterdheid, het ontwikkelen van leesvaardigheid bij jongeren, het ontwikkelen van digitale vaardigheden en het bevorderen van ontmoetingen. Iedereen zou gebruik moeten kunnen maken van een bibliotheek. Hoe we dit het beste vorm kunnen geven verschilt per regio en zal daarom worden meegenomen in de voorzieningenakkoorden. Via Probiblio ondersteunen wij bibliotheken in hun ontwikkeling naar een bredere maatschappelijke en educatieve functie.

Culturele voorzieningen

Op het gebied van culturele voorzieningen richten wij ons op de ondersteuning van gemeenten, die daarvoor als eerste verantwoordelijk zijn. Hierbij zetten wij primair in op het stimuleren van regionale samenwerking.

De komende jaren besteden we gericht aandacht aan de ambitie van Noord-Holland Noord om als cultuurregio aangemerkt te worden. Met het programma Cultuureducatie met Kwaliteit, in cofinanciering met het Rijk, zetten wij in op kwalitatief goede cultuureducatie op zoveel mogelijk Noord-Hollandse scholen.

Hier willen wij mee doorgaan. We blijven ons ook inzetten om sport en culturele voorzieningen en dorps-huizen te verduurzamen.

Cultureel erfgoed en monumenten

Cultuur en erfgoed zijn belangrijk voor de leefkwaliteit van onze provincie, zowel in de stad als in het landelijk gebied. We zijn trots op onze UNESCO-gebieden. Op het gebied van erfgoed investeren wij in het behoud, restauratie, herbestemming en verduurzaming van monumenten en het behoud van ons archeologisch erfgoed. Naast onze eigen provinciale monumenten dragen we ook met cofinanciering bij aan de restauratie en herbestemming van rijksmonumenten in onze provincie. Met ons archeologiemuseum Huis van Hilde maken we dit erfgoed zichtbaar en toegankelijk voor een breed publiek. We continueren de komende jaren deze inzet.

Evenementen

Wij blijven een bijdrage leveren aan evenementen die ondersteunend zijn aan de identiteit en diversiteit van Noord-Holland. We zorgen dan ook voor voldoende budget hiervoor. We zien dit als een belangrijke manier om te zorgen voor verbinding tussen alle verschillende groepen die in Noord-Holland wonen. We streven naar een mooie mix van evenementen die zowel het meer landelijke als het metropolitane karakter van Noord-Holland goed vertegenwoordigen. Ook hier zullen we kijken naar het vereenvoudigen van regelgeving en het versnellen van het afgeven van vergunningen. Het huidige evenementenbeleid wordt voortgezet.

Aandacht voor het koloniaal verleden

We zijn nog niet zo lang geleden gestart met de Ketikoti dialoogtafels. Hier kunnen Noord-Hollanders het gesprek voeren over de impact van racisme en discriminatie in onze samenleving. We willen hier mee doorgaan en zetten in op brede vertegenwoordiging, zodat zoveel mogelijk verschillende mensen deel kunnen nemen aan deze tafels. Daarnaast blijven we uiteraard deelnemen aan de landelijke herdenking van de afschaffing van de slavernij op 1 juli.

Aandacht voor Noord- Hollandse tradities en cultuur

Noord-Holland heeft unieke streekgebonden tradities. Wij hechten er aan om dit te behouden en door te geven aan volgende generaties. We zullen daar aandacht aan besteden in het provinciehuis en het provinciale archief.

5 Bestuur

We gaan aan de slag vanuit de overtuiging dat er veel is wat ons bindt. We staan er samen voor. In samenwerking met de inwoners en onze partners willen we van Noord-Holland een nog mooiere provincie maken. We werken als een democratisch, transparant en inclusief provinciebestuur, dat oog heeft voor iedereen en dat inbreng van buiten waardeert.

Overheden zijn in toenemende mate met elkaar verweven. Gemeenten werken veel samen in regionaal verband, terwijl regio's en lidstaten meer te maken krijgen met de doorwerking van Europese regelgeving. Dit besef van verbondenheid zet aan tot samenwerken over de eigen bestuurlijke grenzen heen. Gezien de schaal van ruimtelijke vraagstukken ligt dat ook voor de hand. We betrekken de inwoners van Noord-Holland en de gemeentes en waterschappen bij onze plannen. De Noord-Hollander krijgt meer mogelijkheden voor inspraak en participatie en zal beter geïnformeerd worden over provinciale projecten in de eigen leefomgeving.

Bestuurskracht, interbestuurlijk toezicht en gemeenten

Het takenpakket van gemeenten is de afgelopen jaren gegroeid, onder meer door de transities in het sociale domein, terwijl de financiële positie van gemeenten onder druk staat. De meeste gemeenten slagen er in om zelfstandig of in regionaal verband hun basiskwaliteit op peil te houden en dat is knap. Er zijn ook enkele gemeenten die worstelen met hun bestuurskracht, wat ertoe leidt dat ze hun taken niet meer adequaat kunnen uitvoeren. Zij kunnen rekenen op een provinciebestuur dat steun wil bieden en samen wil zoeken naar oplossingen. Zo helpen we gemeenten met onder meer ambtelijke deskundigheid, zeker als het gaat om regionale opgaven die raken aan onze eigen provinciale doelen. Tegelijk hebben wij ook wettelijke verantwoordelijkheden op het gebied van interbestuurlijk toezicht. Wanneer de bestuurskracht van een gemeente langdurig te wensen overlaat, komt de vraag op tafel of die gemeente nog wel zelfstandig kan blijven voortbestaan.

Regionale samenwerking

Samenwerking met gemeenten en met regio's, zoals de samenwerking Noord-Holland Noord en de Metropoolregio Amsterdam (MRA), zien wij niet als een beperking van onze eigen beleidsvrijheid, maar juist als een kans om grote maatschappelijke opgaven te realiseren en draagvlak te verwerven voor provinciaal beleid. We zullen deze nuttige en noodzakelijke regionale samenwerking de komende bestuursperiode met kracht voortzetten.

Regiover- tegenwoor- diging

Om de regionale oriëntatie van het provinciebestuur te versterken en het contact met de regionale partners en de bevolking te verbeteren, willen we een voorstel uitwerken waarbij elke gedeputeerde eerste aanspreekpunt wordt voor een bepaalde regio in Noord-Holland.

Bestuurlijke drukte

De provincie is betrokken bij een groeiend aantal bestuurlijke overleggen en samenwerkingsverbanden. Voor ons als middenbestuur is samenwerking een belangrijke voorwaarde om onze doelen en de regionale opgaven te realiseren. Tegelijk leidt een stapeling van overlegstructuren tot 'bestuurlijke drukte'. Vanuit het streven naar meer inhoudelijke focus en een optimale tijdsbesteding gaan we dit grote geheel onder de loep nemen. Dat kan er wellicht toe leiden dat sommige overleggen kunnen worden gecombineerd of komen te vervallen. Of dat daarin door Noord-Holland ambtelijk zal worden geparticipeerd in plaats van bestuurlijk.

Ondermijning

Ondermijnende criminaliteit is helaas ook in de provincie Noord-Holland aanwezig en dient hard te worden aangepakt. In de strijd tegen ondermijning willen we het lopende weerbaarheidsprogramma van de provincie voortzetten. Bovendien willen we dat de provincie Noord-Holland extra alert is op pogingen tot omkoping en op ondermijning bij aan- en verkoop van gronden en bij aanbestedingen.

Ambtenaren en politici werken voor het algemeen belang en verdienen respect. Bedreigingen zijn onacceptabel en tolereren wij nooit. Deze aspecten van weerbaarheid nemen we dan ook op in het programma. Vanzelfsprekend mogen de Noord-Hollanders erop vertrouwen dat zij ook zelf in hun contacten met de provincie respectvol worden bejegend.

Participatie, burgerberaad, burgerpanel en co-creatie

Om het vertrouwen van de Noord-Hollandse bevolking in de provinciale overheid te versterken, willen we meer ruimte bieden voor betrokkenheid en participatie van inwoners bij het werk van de provincie. We continueren onze werkgroep participatie en zullen een voorstel doen voor een experiment met burgerberaden, burgerpanels of een vorm van co-creatie.

Jongeren

Het is belangrijk dat ook jongeren het werk van de provincie leren kennen. De afgelopen jaren hebben we een scala aan activiteiten georganiseerd voor en samen met jongeren, in samenwerking met scholen en onder meer ProDemos. Deze activiteiten werden over het algemeen erg gewaardeerd en willen we daarom voortzetten. Hiervoor maken wij weer budget en ambtelijke capaciteit vrij.

Inclusiviteit

De provincie is er voor alle Noord-Hollanders. We streven naar een diverse en inclusieve provincie die voor iedereen toegankelijk is, waar iedereen zich veilig voelt en waarin iedereen zichzelf mag en kan zijn. Sinds 2019 is Noord-Holland een 'regenboogprovincie'. We onderschrijven de ambities uit het regenboogakkoord.

Digitale toegankelijk- heid en dienst- verlening

Steeds meer contacten tussen overheden en inwoners vinden digitaal plaats. De inwoners van Noord-Holland mogen van de provincie verwachten dat alle relevante informatie tijdig en toegankelijk beschikbaar komt via de provinciale website. En dat vergaderingen van Provinciale Staten ook digitaal te volgen zijn voor iedereen, waarbij we ook zorgen voor ondertiteling.

Om deel te kunnen nemen aan de samenleving en de snelle technologische ontwikkelingen is toegang tot hoogwaardig internet voor alle Noord-Hollanders van belang. Samen met gemeenten streven we dan ook naar een fijnmazig glasvezelnetwerk waarvan zoveel mogelijk inwoners gebruik kunnen maken, ook in het landelijk gebied.

Lokale inkoop

We zijn trots op wat de Noord-Hollandse landbouwsector te bieden heeft. We stimuleren korte ketens en regionale producten. Daarom geven we in onze eigen provinciale organisatie, daar waar dat mogelijk is, de voorkeur aan streekproducten. Bij het aangaan van contracten willen we ruimte bieden aan het Noord-Hollandse midden- en kleinbedrijf.

Lobby naar Brussel en Den Haag

We zijn ons ervan bewust dat we als provincie steeds meer te maken krijgen met regelgeving en mogelijkheden voor subsidies vanuit de Europese Unie. Daarom versterken we onze reeds bestaande inzet richting Brussel, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Die inzet is er niet alleen op gericht om politieke processen te beïnvloeden, maar ook om bestuurlijke en financiële kansen in beeld te brengen en te benutten. Daarbij betrekken we ook Provinciale Staten. Voor de belangenbehartiging in Den Haag geldt in wezen hetzelfde. Gezien de aard van de provinciale opgaven ligt het voor de hand om daarbij op te trekken met partners als de Vervoerregio Amsterdam (VRA), de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en Noord-Holland Noord en om afstemming te zoeken met andere provincies binnen het Interprovinciaal Overleg (IPO).

Provinciale "koppen" op landelijk en Europees beleid

Hoewel een provincie geen uitvoeringsloket is van het Rijk en toegerust is met eigen bevoegdheden en een open huishouding, zetten we in principe geen 'provinciale koppen' op landelijk en Europees beleid en regelgeving. Slechts bij uitzondering zullen we daartoe overgaan, en dan ook alleen op basis van provinciale bevoegdheden en voorzien van een overtuigende motivering.

Regelgeving R.O. gemeenten en provincies

De totstandkoming van provinciale regelgeving vereist een zorgvuldige procedure. We willen onze vergunningprocedures stroomlijnen en waar nodig afstemmen met die van gemeenten om dubbelingen te voorkomen.

Provincie en asiel

Provincies zijn niet direct betrokken bij de opvang van asielzoekers. Wel oefent de provincie interbestuurlijk toezicht uit op gemeenten bij hun wettelijke taakstelling inzake het huisvesten van statushouders. In het geval dat de landelijke spreidingswet van kracht zou worden, zal er meer van het provinciaal bestuur gevraagd worden. Aangezien er dan een extra toezichttaak bij de provincie komt te liggen, namelijk ook ten aanzien van de asielopvang door gemeenten.

6 Financien

Wij staan voor een solide en robuust begrotingsbeleid. De Noord-Hollandse begroting dient meerjarig structureel in evenwicht te zijn. Structurele uitgaven worden met structurele middelen gedekt.

Bij het opstellen van onze meerjarenbegroting ramen wij reëel en behoedzaam. De ambities in ons akkoord zijn leidend en wij beoordelen voortdurend of de ramingen nog in overeenstemming zijn met deze ambities.

Wij voorkomen onnodig hoge belastingdruk voor onze inwoners door jaarlijks kritisch te kijken naar hoe wij onze ambities zo efficiënt en effectief mogelijk kunnen verwezenlijken.

Er blijft altijd ruimte voor tussentijdse bijstellingen, zodat we kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Nieuw beleid is altijd voorzien van een reëel dekkingsvoorstel. Voor accentverschuivingen binnen de ambities wordt in de eerste plaats altijd gezocht naar dekking binnen het bestaande financieel kader.

De opgaven van de provincie zijn meer dan andere jaren omgeven met onzekerheid. Dat geldt ook voor de ambities in ons akkoord. Wij streven ernaar om de rekening voor de opgaven daar te laten landen waar die hoort. Ons uitgangspunt is dat opgaven vanuit het Rijk ook door het Rijk worden gecompenseerd.

De risico's en onzekerheden onderstrepen het belang van voldoende weerstandsvermogen en -capaciteit. Wij houden deze op een zodanig niveau dat we financiële risico's kunnen opvangen, zonder dat dit effect heeft op de lopende begroting.

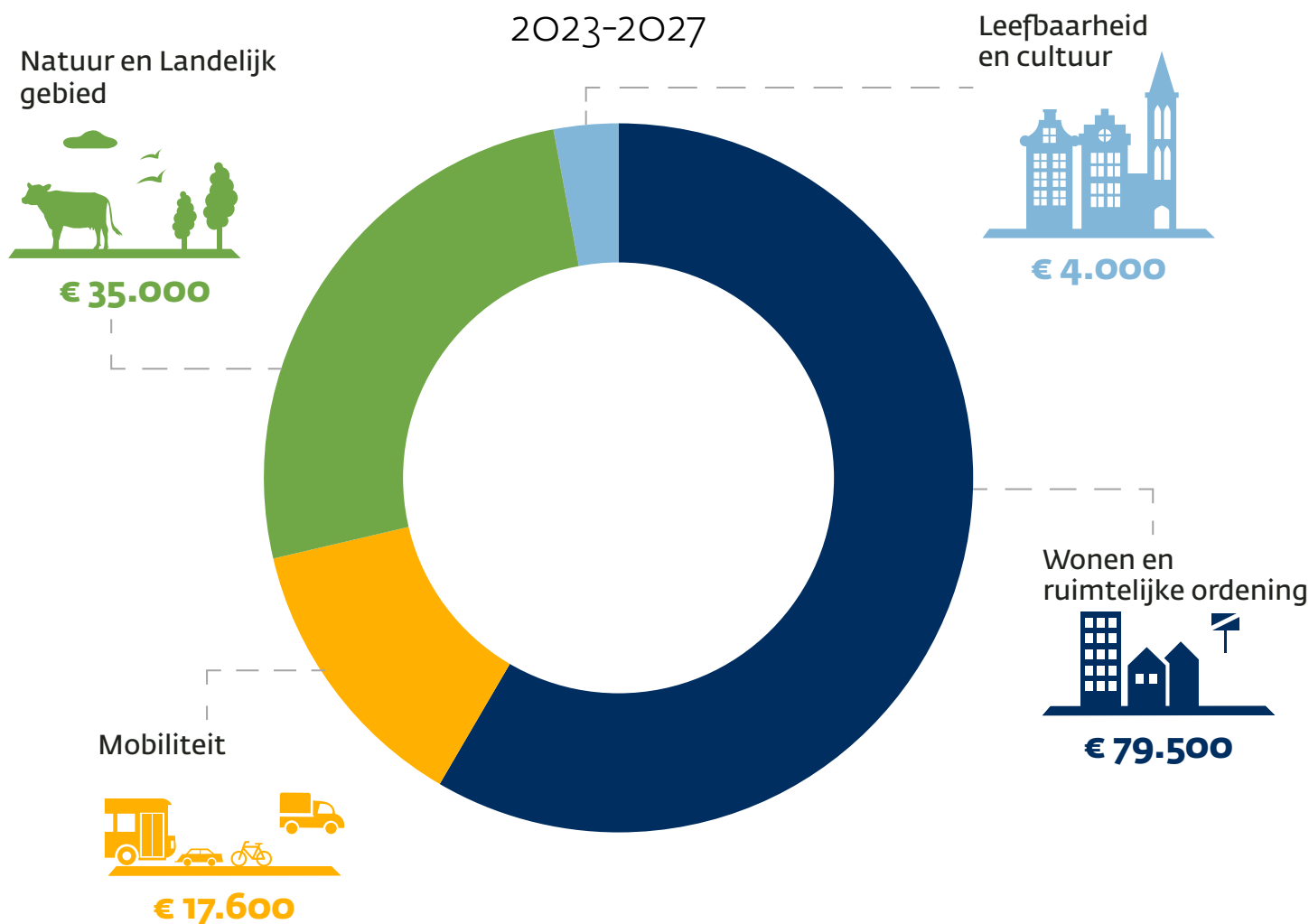
De inwoners van Noord-Holland dragen bij aan onze opgaven via de opcenten op de motorrijtuigenbelasting. Om alle opgaven te realiseren, is het noodzakelijk om het tarief voor de opcenten op de motorrijtuigenbelasting te verhogen naar 77,4%.

Overzicht incidenteel nieuw beleid 2023-2027

€ 136.100

Bedragen x € 1.000

Overzicht nieuw beleid
2023-2027

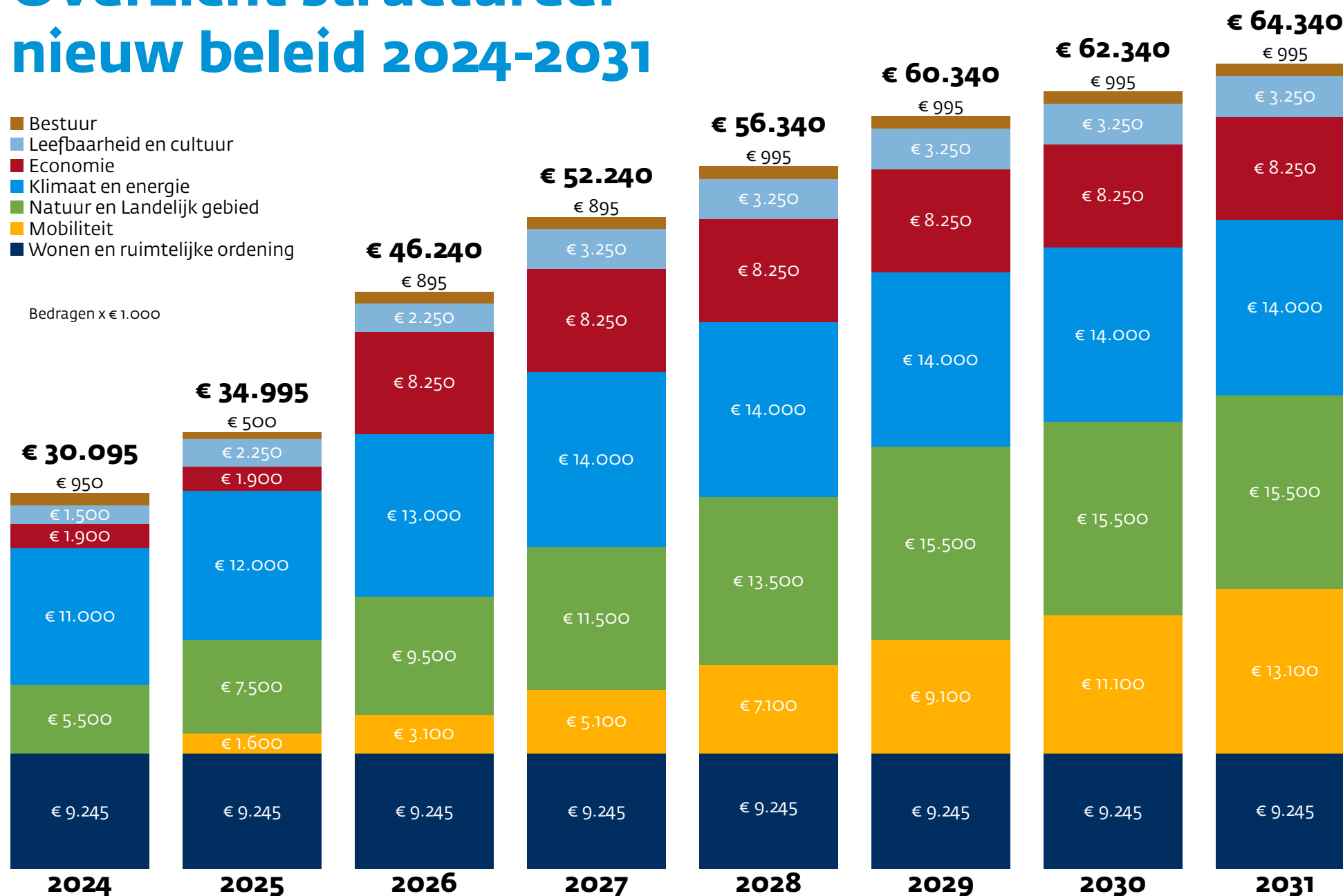

Overzicht structureel nieuw beleid 2024-2031

- Bestuur
- Leefbaarheid en cultuur
- Economie
- Klimaat en energie
- Natuur en Landelijk gebied
- Mobiliteit
- Wonen en ruimtelijke ordening

Bedragen x € 1.000

Financieel kader 2023-2027

	Incidenteel	2023	2024	2025	2026	2027
Actueel begrotingssaldo	0	-4.716	-2.954	-10.397	16.351	29.922
Nieuw beleid	136.100	0	30.095	34.995	46.240	52.240
Taakstelling op structurele budgetten	0	-4.375	-9.305	-12.305	-12.305	-12.305
Taakstelling op bestemmingsreserves	-93.000	0	0	0	0	0
Opcenten	0	0	-37.667	-43.051	-48.542	-54.143
Sparen van incidentele middelen via het begrotingssaldo 2023-2025	-43.100	9.091	19.831	14.178	0	0
Kasschuif begrotingssaldo van 2025 naar 2026 en 2027	0	0	0	16.580	-1.744	-14.836
Begrotingssaldo	0	0	0	0	0	878

Bedragen x € 1.000

Toelichting

Het actueel begrotingssaldo geeft de uitgangssituatie weer op basis waarvan het financieel kader in dit coalitieakkoord is opgesteld. Om de ambities uit het akkoord te bekostigen wordt € 136 miljoen gereserveerd voor incidentele, eenmalige uitgaven en daarnaast een bedrag van € 30 miljoen in 2024, oplopend tot € 52 miljoen in 2027, voor de structurele uitgaven.

Om deze aanvullende uitgaven te kunnen betalen wordt een aantal maatregelen genomen: een structurele taakstelling om binnen de provinciale begroting € 12 miljoen structureel en € 93 miljoen incidenteel/eenmalig vrij te maken voor de uitvoering van het akkoord. De verhoging van het opcententarief naar 77,4% levert € 38 miljoen op in 2024. Door de autonome groei van het wagenpark loopt dit bedrag naar verwachting op tot € 54 miljoen in 2027.

Deze maatregelen leiden tot een overschot op de begroting in de eerste jaren van deze collegeperiode. Dit overschot sparen we op om de begroting ook in de tweede helft van deze periode sluitend te maken.

Colofon

Teksten

Provincie Noord-Holland

Beeld

Johannes Abeling, Molina Backx, Bas Beentjes,
Ann Brohm, Loek Buter, Dirk-Jan van Dijk,
Bart Homburg, Ted Jansen, Elmer van der Marel,
Rogier Reker, Kick Smeets, Michiel Wijnbergh

Vormgeving

The Creative Hub - Canon

